

Kalle Päätalo -valinnaiskurssi, 5 op

Oulun yliopiston humanistinen tiedekunta järjestää marraskuussa yksipäiväisen symposiumin ”**Päätalo tutkijoiden silmin**” kirjailija, professori Kalle Päätalon (11.11.1919–20.11.2000) 100-vuotissyntymäpäivän kunniaksi. **Suomen kielen, kirjallisuuden ja historian opiskelijoilla** on mahdollisuus tehdä tapahtumasta kurssisuoritus valinnaisiin opintoihinsa.

Päivän aikana kuullaan esitelmiä historian, kirjallisuuden ja suomen kielen alalta. Symposiumin pohjalta julkaistaan tieteellinen artikkelikokoelma **Iijoelta akatemiaan – Päätalo tutkijoiden silmin**, jonka arvioidaan ilmestyvän vuonna 2021.

Tilaisuudessa esitelmän pitävät muun muassa molemmat Päätalosta väitelleet filosofian tohtorit: kirjallisuudentutkija Ritva Ylönen ja suomen kielen tutkija Sari Keskimaa. Näiden alojen edustajien lisäksi myös historian ja lääketieteen alojen tutkijat eri puolilta Suomea kertovat ajankohtaisesta Päätalo-tutkimuksesta. Tilaisuudessa esitellään muun muassa Kielipankkiin tallennettava Oulun yliopiston Päätalo-kokoelma: tutkimuskäyttöön saadaan sähköisessä muodossa koko 26-osainen Iijoki-sarja. Kyseessä on poikkeuksellisen laaja yhden kirjoittajan kirjoittama tekstikokonaisuus.

Päätalo-symposium on **perjantaina 8.11. kello 9–16** Oulun kaupunginkirjaston Pakkalan salissa. Se myös striimataan osoitteeseen <https://kirjasto.adobeconnect.com/oulu/>. Suoratoistotalenne on nähtävissä myös jälkikäteen verkossa. Lisätietoja symposiumin järjestelyistä antaa yliopistonlehtori Maija Saviniemi ja tehtävänannosta ne, joka ottavat kunkin oppiaineen suoritukset vastaan.

Symposiumin esitelmien kuuntelemisen lisäksi 5 op:n suoritukseen **luetaan** suomen kielestä väitelleen **Sari Keskimään väitöskirja** *Kalle Päätalon Iijoki-sarja kielielämäkertana* (2018)¹ ja kirjoitetaan tästä kokonaisuudesta **noin 17 sivun reflektioiva oppimispäiväkirja**.

Suoritus arvioidaan arvosanalla **hyväksytty/hylätty**. Oppimispäiväkirjat palautetaan **viimeistään tiistaina 31.12.** tai opettajan kanssa erikseen sovittavana ajankohtana.

- Kirjallisuuden opiskelijat voivat lähettää suorituksensa Nina Työlahdelle osoitteeseen nina.tyo-lahti@oulu.fi.
- Suomen kielen opiskelijat voivat lähettää suorituksensa Maija Saviniemelle osoitteeseen majja.saviniemi@oulu.fi.
- Historian opiskelijat voivat lähettää suorituksensa Matti Enbuskelle osoitteeseen matti.enbuske@oulu.fi.

Tervetuloa symposiumiin!

Mistä Päätalo kirjoitti?

Päätalo on kaikkien aikojen luetuin suomalainen kirjailija, joka massiivisessa 17 000 -sivuisessa Iijoki-sarjassaan kuvasi yhden yksilön kokemuksen kautta lähes koko itsenäisen Suomen historian. Hänen kirjoitensa aiheita ovat muun muassa nälkäaika, pula-ajat, metsätyöt, rakennustyömaat, sota-aika, jälleenrakennus sekä maalta- ja maastamuutto. Iijoki-sarja on mikrohistoriaa, joka sisältää loppumattoman määrän metakielisiä havaintoja, murreta, kansatieteellisiä havaintoja työtavoista, folkloristiikkaa, tietoa kansanlääkinnästä ja yleensä ihmisten selviytymisestä elämänsä eri vaiheissa. Tämä kaikki suhteutuu itsenäisen Suomen historiaan ja sen vaiheisiin. Romaanisarjan keskeisin teema onkin suuri törmäys, joka tapahtuu agraarisen elämänmenon kohdatessa sodanjälkeisen nousukauden ja urbaanistuvan elämänmuodon. Päätalo on julkaissut kaikkiaan 44 teosta, joista 39 on romaaneja. Tuotantoon kuuluu kolme novellikokoelmaa, näytelmä ja kuvateos.

¹ Artikkeliväitöskirjan kaikki osat (johdanto eli yhteenveto-osa sekä 4 artikkelia) ovat luettavissa väitöskirjan painetuissa kappaleissa. Yhteenveto-osa ja artikkelien lähdetiedot on julkaistu Jultikassa (<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526220536.pdf>). Väitöskirjan artikkelit ovat seuraavat:
– Keskimaa 2013: Murteenkäytön funktiot parisuhteen kuvauksessa Kalle Päätalon Iijoki-sarjassa, *Virittäjä* 117 s. 494–523. (Myös verkossa)
– Keskimaa 2014: Kalle Päätalon Iijoki-sarjan murrekäsitteet ja niiden affektifunktio, *Sananjalka* 56 s. 108–138.
– Keskimaa 2015: Kieli-ideologiat Kalle Päätalon Iijoki-sarjassa, *Puhe ja kieli* 35:4 s. 163–185. (Myös verkossa)
– Keskimaa 2018: Päähenkilön kielellinen asemituminen Kalle Päätalon Iijoki-sarjassa, käsikirjoitus, julkaistu väitöskirjan osana.

Professori Heikki Nyysösen promovoi kirjailija, professori Kalle Päätalon Oulun yliopiston humanistisen tiedekunnan kunnia-tohtoriksi 4.6.1994. (Kuva: Oulun yliopisto.) Vuonna 1919 syntynyt Kalle Päätalo oli 13-vuotiaasta alkaen töissä savotoissa ja tukinuitoissa. Armeijaan Päätalo lähti vapaaehtoisena talvisodan aikana. Jatkosodassa hän haavoittui ja palveli sen jälkeen Siiranmäen vankileirillä talousaliupseerina. Päätalo muutti Tampereelle ja työskenteli kirvesmiehenä. Hän valmistui rakennusmestariksi 1949 Tampereen teollisuuskoulusta. Vapaaksi kirjailijaksi hän jäi vuonna 1963 ja sai professorin arvonimen vuonna 1978. Päätalo kirjoitti käytännössä puolet elämästään: ensimmäinen teos ilmestyi vuonna 1958 ja viimeinen 2001. Päätalon elässä hänen kirjojaan painettiin peräti 3,6 miljoonaa kappaletta.

Symposiumin ohjelma

perjantaina 8.11.2019 kello 9–16 Oulun kaupunginkirjaston Pakkalan salissa

9	tervetuliaissanat tervehdyspuheenvuoro, Suomen Kirjailijaliiton varapuheenjohtaja Hannu Niklander
9.10	filosofian tohtori Sari Keskimaa: <i>Iijoki-sarja – kielentutkijan aarreaitta</i> (suomen kieli)
10	filosofian tohtori, professori Harri Mantila: <i>Rousto-Ville – mies ja murre</i> (suomen kieli)
10.30	filosofian tohtori, yliopistonlehtori Maija Saviniemi: <i>Kallio-Herkko kielenkäyttäjänä</i> (suomen kieli)
11	Lääketieteen ja kirurgian tohtori, sisätautiopin emeritusprofessori Jukka Mustonen: <i>Päätalon tuotanto lääketieteellisestä näkökulmasta</i> (lääketiede)
11.30	omakustanteinen lounas
12.30	filosofian lisensiaatti, tohtorikoulutettava Matti Leiviskä: <i>Päätalon teokset historiallisena aineistona</i> (historia)
13.15	filosofian tohtori, historiantutkija Pekka Kaarninen: <i>Kalle Päätalo elokuvissa</i> (historia)
14	Riitta Päätalo ja Vilja Päätalo: <i>Oma isä ja isoisä tutkimuskohteena</i>
14.15	omakustanteinen kahvi
15	filosofian tohtori, kirjallisuudentutkija ja kirjailija Ritva Ylönen: <i>Iijoki-sarja lukijoiden mielen apteekkina</i> (kirjallisuus)
15.45	filosofian tohtori, professori, dosentti Sanna Karkulehto: <i>Päätalon tuotanto sukupolvikokemuksena ja kulttuurisena varantona</i> (kirjallisuus, kommenttipuheenvuoro)
16	päätössanat
18	omakustanteinen illallinen

Tilaisuuden juontavat Harri Mantila ja Maija Saviniemi.

Päivän aikana terveystieteiden tohtori, Metropolia-ammattikorkeakoulun yliopettaja Hannu Puhakka esittelee lyhyesti Päätalon tuotantoon liittyvää tutkimushanketta hoitotieteen alalta. Tilaisuuden järjestää Oulun yliopiston humanistinen tiedekunta yhdessä Oulun kaupunginkirjaston kanssa. Symposiumiin on vapaa pääsy.